

Analyse om virksomheders og befolkningens brug af VEU

Denne analyse ser på virksomheders og befolkningens brug af voksen- og efteruddannelse (VEU), herunder i international sammenligning (afsnit 1 og 2). Her beskrives den samlede uddannelsesaktivitet, hvilket dækker over både offentligt reguleret uddannelse og privat uddannelse (eksempelvis privat udbudte kurser, oplæring på jobbet mv.), og analysen giver blandt andet et indblik i, hvor meget offentligt reguleret uddannelse fylder i det samlede billede. Derudover beskrives udviklingen i aktiviteten inden for arbejdsmarkedsuddannelser (AMU) og almen VEU specifikt (afsnit 3).

Analysen kommer frem til følgende hovedresultater:

Virksomheders brug af VEU

- Surveydata indikerer, at virksomhederne i Danmark bruger voksen- og efteruddannelse (VEU) til en mindre andel af ansatte end virksomhederne i resten af Norden (knap 40 pct. af ansatte i Danmark deltog i VEU i 2015, mod ca. 50 pct. i gennemsnit i de øvrige nordiske lande).
- Virksomheder investerer i nogen grad i generelle IT-færdigheder ved hjælp af VEU, mens kun få virksomheder investerer i tal-, læse- og skrivefærdigheder. Dette samme mønster viser sig også i, hvilke kompetencer virksomhederne mener er vigtigst for deres fremtidige udvikling.
- Virksomhederne er motiverede for at bruge mere VEU: Kun halvdelen af de deltagende virksomheder er tilfredse med deres nuværende efteruddannelsesomfang, og 3 ud af 4 ønsker at møde deres fremtidige kompetencebehov vha. VEU.
- Få virksomheder brugte skriftlige uddannelsesplaner i 2015, både set i et tidligt og internationalt perspektiv.
- Virksomheder, som bidrager til kollektive, gensidige og andre uddannelsesfonde, modtager i gennemsnit kun ca. halvt så meget, som de indbetaler.

Den voksne befolkningens brug af VEU

- Personer, der har en videregående uddannelse, videreuddanner sig oftere end ufaglærte og faglærte. Det gælder på tværs af aldersgrupper.
- Danske voksne videreuddanner sig sjældnere end voksne i resten af Norden (ca. 50 pct. af voksne i Danmark deltog i VEU i 2016, mod ca. 60 pct. i gennemsnit i de øvrige nordiske lande). Det gælder i særlig grad de faglærte og ufaglærte.
- Kun omkring en tredjedel af de voksne, der angav at have deltaget i uddannelsesaktiviteter inden for de seneste 12 måneder i 2016, gjorde det enten helt eller delvist inden for det offentligt regulerede uddannelsessystem.
- Det indikerer, at en væsentlig del af uddannelsesaktiviteten blandt voksne foregår uden for det offentligt regulerede uddannelsessystem.

- Der er lav motivation for VEU blandt større grupper i befolkningen: Ca. 40 pct. af de 25-64 årige hverken deltog i eller ønskede at deltage i uddannelsesaktiviteter i 2016. Andelen er markant højere blandt ufaglærte og faglærte, end blandt personer med videregående uddannelse.
- Blandt de, der ikke deltog, men ønskede at deltage, angiver ca. to ud af tre mindst én årsag, som har at gøre med forhold ved udbuddet (fx kursers egnethed, pris, transport, tidspunkt) eller mangel på støtte på arbejdspladsen. Blandt ufaglærte specifikt, er det dog kun hver anden.

Brugen af AMU og almen VEU specifikt

- Almen VEU er gået fra at fylde lidt over 60 pct. af den samlede AMU- og almen VEU-aktivitet målt i årselever¹ i 2004 til lidt over tre fjerdedele i 2019. Der har været en stigning i aktiviteten målt i årselever for almen VEU, men et fald for AMU. Samlet set er aktiviteten steget.
- Stort set hele faldet i antallet af årselever på AMU er drevet af et fald i antallet af unikke kursister, der gør brug af tilbuddet, mens stigningen i antallet af årspersoner på almen VEU er drevet af, at hver deltager, deltager i længere uddannelsesforløb i dag sammenlignet med tidligere.
- Der er ikke en entydig sammenhæng mellem udviklingen i befolkningens benyttelse af AMU og udviklingen i konjunktursituationen de seneste godt to årtier, hvilket kan indikere, at andre forhold, herunder løbende ændringer i finansiering og regulering inden for uddannelses- og beskæftigelsesområdet har haft betydelig aktivitetsegennemslag.
- Siden 2008, hvor opgørelsen er mulig, ses en markant ændring i AMU-aktivitetens fordeling på såkaldte efteruddannelsesudvalg, idet *Transporterhvervets Uddannelser* i stigende grad dominerer aktiviteten. Her har aktiviteten været stigende siden 2011 modsat aktiviteten inden for andre efteruddannelsesudvalg.
- Den overordnede aktivitetssudvikling inden for almen VEU, dækker over betragtelig variation inden for de specifikke uddannelsesstilbud, der tilsammen udgør kategorien: Antallet af deltagere er steget markant på forberedende voksenundervisning (FVU) med næsten 175 pct., mens deltagelsen på almen voksenuddannelse (avu) og hf-enkeltfag er hhv. næsten halveret og faldet med ca. en ottendedel. Til gengæld er aktivitetsomfanget per deltager steget markant for både avu og hf-enkeltfag. Det afspejler, at stadig flere uddannelsessøgende bruger tilbuddene som fuldtidsuddannelser.
- Øget tilgang af indvandrere spiller en rolle i aktivitetssudviklingen, særligt inden for FVU, hvor andelen af indvandrere blandt deltagerne er steget fra lidt over en tredjedel i 2004 til lidt over tre fjerdedele i 2019. Det afspejler både øget indvandring og øget tendens blandt indvandrere til at gøre brug af tilbuddet.
- For avu har en kombination af faldende tilgang af personer af dansk herkomst og stigende tilgang af indvandrere ført til, at indvandrere

¹ Årselever er udtryk for hvor mange kursusdage, eleverne gennemgår. På AMU gælder, at aktivitetsomfanget opgøres i dage, og en årselev svarer til 200 dages AMU-kurser. En kursistdag er med andre ord 1/200 årselev. På almen VEU gælder, at aktivitetsomfanget opgøres i timer. En årselev svarer til undervisning i 812,5 timer.

også her udgør en større andel af deltagerne i dag end personer af dansk herkomst.

Boks 1 Datagrundlag

Analysen bygger på både survey- og registerdata.

Survey data omfatter Continuing Vocational Training Survey (CVTS) og Adult Education Survey (AES), som afdækker hhv. virksomhedernes og befolkningens brug af voksen og efteruddannelse. Undersøgelserne er frivillige og gennemføres hvert 5. år. Nærværende analyse bygger på undersøgelserne fra 2005, 2010 og 2015 for CVTS og 2007, 2011 og 2016 for AES. I CVTS er referenceperioden kalenderåret, mens det i AES er de seneste 12 måneder.

Udvalgspopulationen leveres af Danmarks Statistiks fagkontor. For CVTS omfattede den i 2015 alle virksomheder med mindst 10 ansatte i 3. kvartal, hvilket gav anledning til en population på 18.431 virksomheder. Heraf blev der trukket en tilfældig stikprøve, som var stratificeret på antal ansatte i virksomheden. Stikprøven var på 3.025 virksomheder, hvoraf 1.535 virksomheder svarede på spørgeskemaet. Dette giver en svarprocent på 50,7%.

For AES omfattede udvalgspopulationen i 2016 alle personer i alderen 25-64 år pr. 30. september 2016. Dette gav anledning til en population på 2.951.541 personer. Heraf blev der trukket en tilfældig stikprøve som blev stratificeret på køn og alder. Stikprøven var på 7.868, hvoraf 3.435 personer deltog, hvilket giver en svarprocent på 43,7%. Analysen på baggrund af både CVTS og AES korrigeres for et eventuelt skævt bortfald ved hjælp af vægte, således at besvarelserne korrigeret for vægtene er repræsentative på virksomhedens størrelse og branche for CVTS, og på køn og alder for AES.

Informationen i CVTS hører under følgende emner:

- Brug af videre- og efteruddannelse (virksomheder med og uden uddannelse)
- Efteruddannelsesstrategier
- Deltagere i videre- og efteruddannelse
- Omkostninger til videre- og efteruddannelse
- Tid brugt i videre- og efteruddannelse
- Karakteristika for videre- og efteruddannelse
- Vurdering af videre- og efteruddannelsesaktiviteter

Informationen i AES hører under emnerne:

- Deltagelse i formel uddannelse, ikke-formel uddannelse og træning, og uformel læring.
- Mængde af undervisningstimer
- Karakteristika for læringsaktiviteterne
- Årsager til deltagelse
- Barrierer for deltagelse
- Adgang til information om læringsmuligheder og vejledning
- Arbejdsgiverfinansiering og udgifter til uddannelse
- Selvrappede sprogfærdigheder

Data fra AES beriges i analysen med registeroplysninger vedrørende respondenternes højst fuldførte uddannelse og deltagelse i offentligt regulerede uddannelsesaktiviteter. Beskrivende statistisk pba. af surveydata præsenteres sammen med 95 pct. konfidensintervaller, for at illustrere den statistiske usikkerhed forbundet med analyse af stikprøvedata.

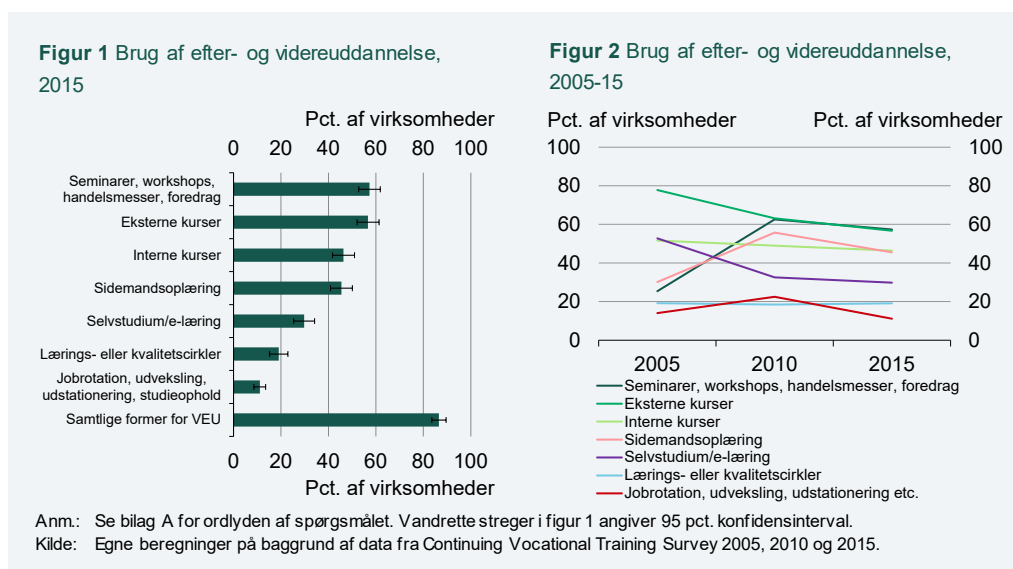
Analysen omfatter også en kortlægning af aktiviteten på AMU og almen VEU, som baseres på registerdata. Denne analyse begrænses til personer i alderen 15-64 år. Oplysninger om deltagelse i AMU og almen VEU kurser beriges med registerbaserede oplysninger om uddannelsesniveau, alder og herkomst.

Virksomhedernes brug af VEU

VEU-type og omfang i virksomhederne

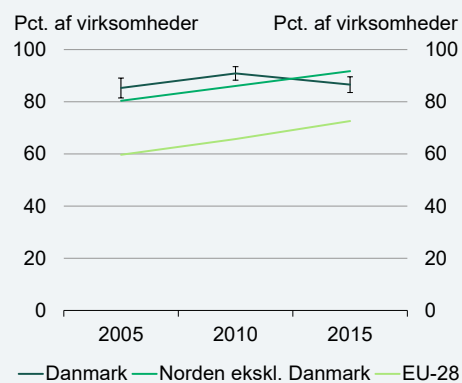
Begrebet voksen- og efteruddannelse (VEU) dækker, ud over kurser, også over en række andre typer af uddannelsesaktiviteter i virksomhedsundersøgelsen CVTS, *jf. figur 1*. I 2015 sendte 85 pct. af virksomheder mindst én ansat i VEU. De fire typer af VEU, som flest virksomheder benyttede sig af, var (1) seminarer, workshops, handelsmesser og foredrag, (2) eksterne kurser, (3) interne kurser og (4) sidemandsoplæring. Hver af disse typer af VEU blev brugt af mellem 40-60 pct. af virksomheder.

Andelen af virksomheder, som bruger eksterne kurser, er faldet i perioden 2005-15, mens brugen af seminarer, workshops, handelsmesser og foredrag samt sidemandsoplæring er steget i samme periode, *jf. figur 2*. I modsætning til befolkningsundersøgelsen AES tydeliggøres det ikke i spørgeskemaet til CVTS, hvorvidt VEU kan inkludere hele forløb inden for det ordinære uddannelsessystem. Derfor kan der være en forskel i respondenternes fortolkning af, hvad uddannelse betyder i de to spørgeskemaer, som muligvis afspejles i den rapporterede aktivitet.

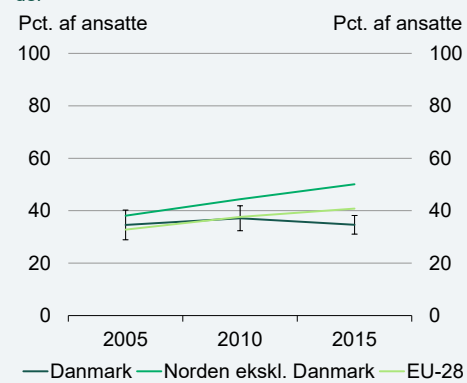


En høj andel af virksomheder, men en lav andel af ansatte, bruger VEU sammenlignet med EU-lande samt resten af Norden. I Danmark var andelen af virksomheder, hvor mindst én ansat deltog i VEU mellem ca. 85-90 pct. i perioden 2005-15, *jf. figur 3*. Dette var på niveau med resten af Norden og højere end EU-gennemsnittet. Antallet af ansatte, som deltog i VEU-kurser, som procent af ansatte i alle virksomheder, lå dog på lidt over en tredjedel i perioden, *jf. figur 4*. Dette var lavere end i resten Norden og lavere end eller på niveau med EU-gennemsnittet. I Danmark deltog færre ansatte altså i VEU end i resten af Norden.

Figur 3 Virksomheder som bruger VEU som pct. af alle virksomheder, 2005-15



Figur 4 Deltagere i voksen- og efteruddannelseskurser som pct. af ansatte i alle virksomheder



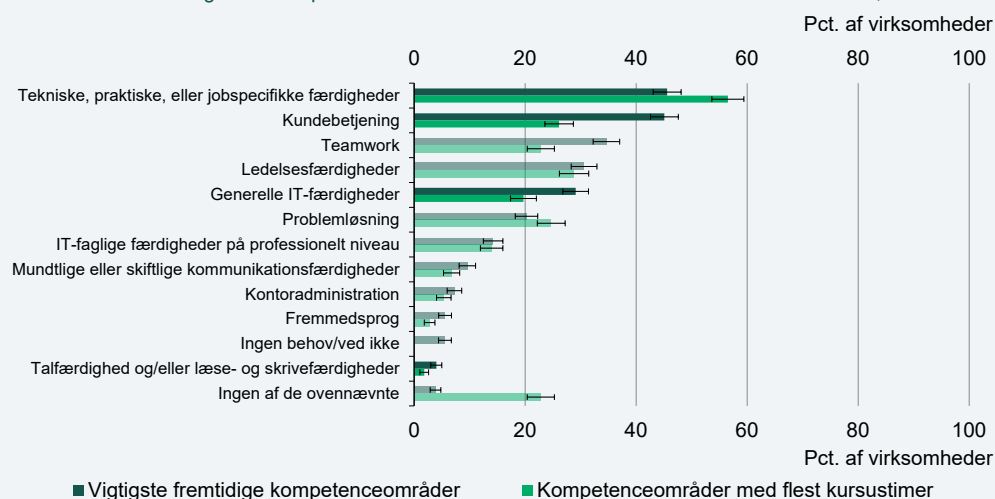
Anm.: Se bilag A for ordlyden af spørgsmålene. Lodrette streger angiver 95 pct. konfidensinterval.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Continuing Vocational Training Survey 2005, 2010 og 2015.

Virksomhedernes motivation, efterspørgsel efter kompetencer og barrierer for brug af VEU

Virksomheder bruger i nogen grad VEU-kurser inden for generelle IT-færdigheder, men ikke inden for tal-, læse- og skrivefærdigheder, *jf. figur 5*. I 2015 svarede ca. 20 pct. af virksomhederne, at generelle IT-færdigheder var blandt de kompetenceområder med flest kursustimer. Kun ganske få virksomheder svarede det samme for tal-, læse- og skrivefærdigheder. Det samme mønster gælder for hvilke kompetenceområder, virksomhederne anser for vigtigst for deres fremtidige udvikling, hvor knap 30 pct. angav generelle IT-kompetencer, mens meget få angav tal-, læse- og skrivefærdigheder. Disse mønstre tyder på, at virksomhederne i nogen grad er interesserede i at opkvalificere på IT-kompetencer, mens det samme ikke gælder for tal-, skrive- og læsekompetencer.

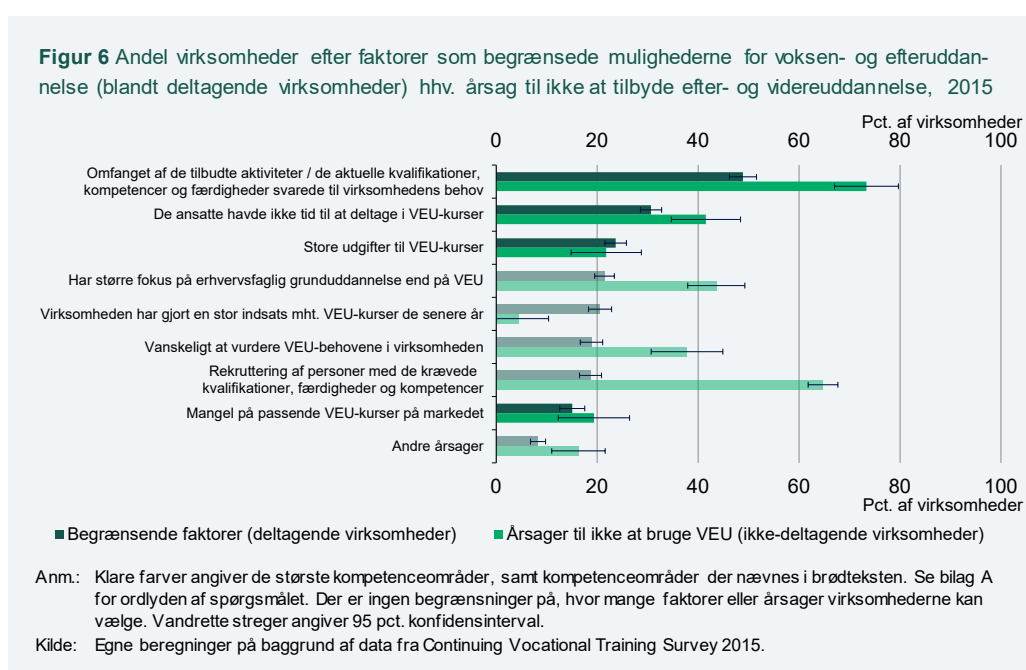
Figur 5 Andel virksomheder efter kompetenceområder som virksomheder anser for virksomhedens udvikling hhv. kompetenceområder hvor virksomheden havde flest kursustimer, 2015



Anm.: Klare farver angiver de største kompetenceområder, samt kompetenceområder der nævnes i brødteksten. Se bilag A for ordlyden af spørgsmålet. Ved begge spørgsmål står der i instruktionerne, at virksomheden gerne skal vælge mindst 1 og maksimum 3 kompetenceområder. Vandrette streger angiver 95 pct. konfidensinterval.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Continuing Vocational Training Survey 2015.

Virksomheder er oftest motiverede for at bruge VEU, men møder forskellige barrierer for deres VEU-brug. I 2015 svarede ca. tre ud af fire virksomheder, at de ønsker at bruge løbende voksen- og efteruddannelse til at møde deres fremtidige kompetencebehov (ikke vist). Samtidig svarede kun halvdelen af de virksomheder, som havde medarbejdere, der deltog i VEU, at deres medarbejders aktuelle kvalifikationer svarede til virksomhedens behov. For virksomheder, som gjorde brug af VEU til deres medarbejdere, udgjorde mangel på tid og store udgifter de største barrierer, mens de største barrierer for virksomheder, der ikke gjorde brug af VEU for deres medarbejdere, var, at de i stedet foretrak at fokusere på rekruttering og erhvervsfaglig grunduddannelse, *jf. figur 6*.



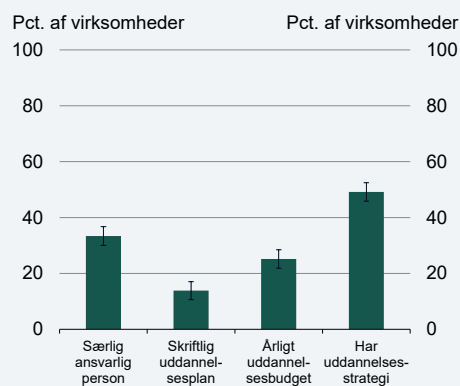
Virksomhedernes brug af uddannelsesstrategier og uddannelsesfonde

Halvdelen af virksomhederne bruger mindst én efteruddannelsesstrategi, men få bruger en skriftlig uddannelsesplan, *jf. figur 7*. I 2015 brugte kun ca. hver syvende virksomhed en skriftlig uddannelsesplan, hvilket repræsenterer en halvering siden 2005, *jf. figur 8*, og var under halvt så mange som i resten af Norden (ikke vist).

Andelen af virksomheder, som bruger skriftlige uddannelsesplaner, er især lavt set i lyset af, at virksomheder, som bruger dem, har omkring dobbelt så meget VEU-aktivitet målt på andel ansatte i VEU, som virksomheder der ikke bruger efteruddannelsesstrategier (ikke vist).

Det er dog ikke klart, om skriftlige uddannelsesplaner er årsag til højere VEU-aktivitet, om skriftlige uddannelsesplaner følger en høj brug af VEU, eller om bestemte typer af virksomheder har tendens til både at bruge uddannelsesplaner og har høj VEU-aktivitet.

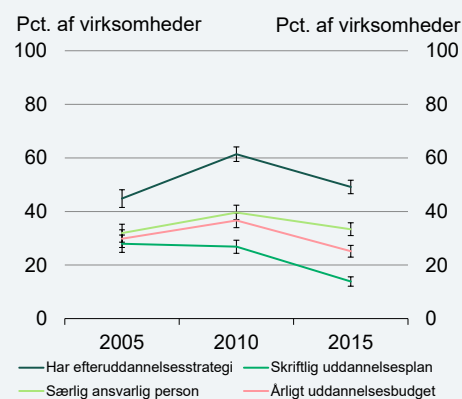
Figur 7 Andel virksomheder efter type af efteruddannelsesstrategi, 2015



Anm.: Kategorien "har uddannelsesstrategi" dækker over virksomheder, som har svaret ja til at bruge mindst én af de tre første efteruddannelsesstrategier. Se bilag A for ordlyden af spørgsmålet. Lodrette streger angiver 95 pct. konfidensinterval.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Continuing Vocational Training Survey 2005, 2010 og 2015.

Figur 8 Andel virksomheder efter type af efteruddannelsesstrategi, 2005-15

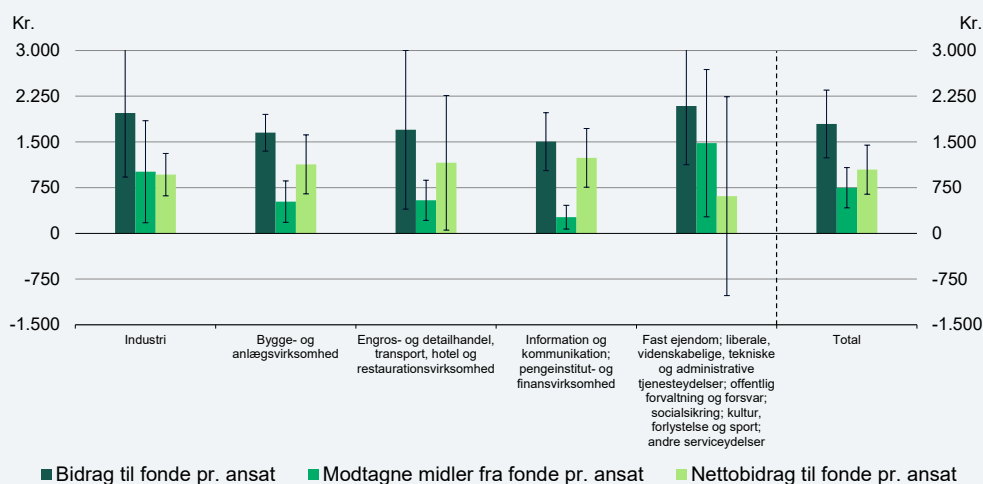


Virksomheder, som angiver, at de bidrager til kollektive, gensidige eller andre uddannelsesfonde, modtager i gennemsnit kun halvdelen af, hvad de indbetaler fra sådanne fonde, eller fra andre finansielle kilder til at gennemføre VEU, jf. figur 9.²

I 2015 betalte virksomheder i gennemsnit knap 1800 kr. til sådanne fonde pr. ansat, mens de kun modtog godt 700 kr. per ansat fra disse fonde og andre finansielle kilder, resulterende i et statistisk signifikant nettobidrag til uddannelsesfonde, mv., på godt 1000 kr. per ansat. Et forbehold er dog, at der er indikationer på, at virksomhederne har haft svært ved at svare på spørgsmålet, og der kan være forskel i fortolkningen på tværs af virksomheder, jf. fodnote 2.

² Omkring 60 pct. af virksomheder angiver, at de ikke har betalt til uddannelsesfonde, hvilket må antages at være en misforståelse, da (1) alle virksomheder, som er omfattet af ATP, skal betale Arbejdsgiverens Uddannelsesbidrag (AUB), og (2) størstedelen af virksomheder er dækket af en overenskomst og langt størstedelen af disse må antages at betale til kompetencefonde og/eller andre uddannelsesfonde. Af denne grund fokuserer denne del af analysen kun på virksomheder, som angav, at de bidrog til fonde.

Figur 9 Bidrag til og modtagne midler fra kollektive, gensidige eller andre uddannelsesfonde pr. ansat blandt alle virksomheder, 2015



Anm.: Nettobidrag er defineret som virksomhedens bidrag til fonde minus den modtagne midler fra fonde. Se bilag A for ordlyden af spørgsmålene. Lodrette streger angiver 95 pct. konfidensinterval.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Continuing Vocational Training Survey 2005, 2010 og 2015.

Den voksne befolknings brug af VEU

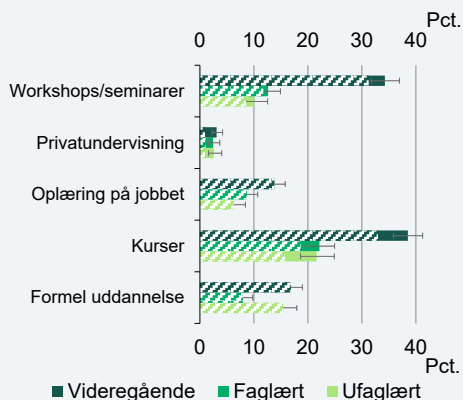
Voksnes deltagelse i uddannelse

Den seneste spørgerunde af Adult Education Survey (AES) indikerer, at i 2016 deltog ca. 40 pct. af ufaglærte, ca. 40 pct. af faglærte og knap 70 pct. af personer med videregående uddannelse i enten formel- eller ikke-formel uddannelse³. Det svarer til, at ca. halvdelen af alle 25-64 årige deltog i formel eller ikke-formel uddannelse. Fsva. ikke-formel uddannelse skelnes i undersøgelsen mellem deltagelse i kurser, workshops/seminarer, oplæring på jobbet og privatundervisning. Det er i særlig grad deltagelsen i kurser og seminarer/workshops, som er markant højere blandt personer med videregående uddannelse end blandt faglærte og ufaglærte, *jf. figur 10*.

Tendensen til, at personer, der i forvejen har en videregående uddannelse, videreuddanner sig mere end ufaglærte og faglærte, gælder på tværs af aldersgrupper, *jf. figur 11*.

³ Formel uddannelse skal i AES forstås som uddannelse, der fører til en offentlig godkendt eksamen, mens ikke-formel uddannelse ikke har til hensigt at føre til en offentlig godkendt eksamen. Denne skelnen anvendes ikke generelt i den danske uddannelsesstatistik og respondenterne vejledes ikke yderligere i, hvordan forskellige typer af voksen- og efteruddannelse bør klassificeres i forhold til disse kategorier. Det formodes dog, at respondenterne overvejende vil klassificere ordinær uddannelse og VEU på det videregående niveau som formel uddannelse og AMU som ikke-formel uddannelse. Almen VEU klassificeres sandsynligvis forskelligt afhængigt af type.

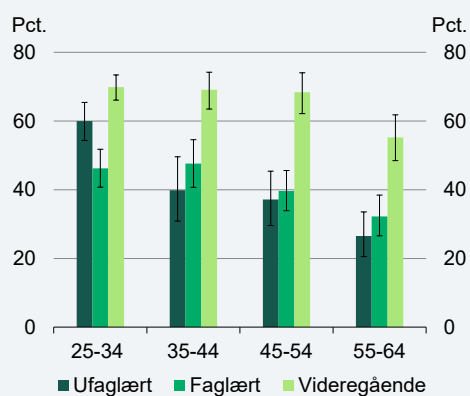
Figur 10 Andel 25-64 årige, der deltog i uddannelsesaktiviteter i løbet af de seneste 12 måneder, efter uddannelsesbaggrund, 2016



Anm.: I figur 10 angiver skravetingen andelen, som deltog i aktiviteten med et hovedsageligt jobrelateret formål (ikke adspurgte ved formel uddannelse). Workshop/seminarer, privatundervisning, oplæring på jobbet og kurser klassificeres alle som ikke-formel uddannelse. Uddannelsesstatus er målt 12 måneder forinden interview tidspunktet, og baseret på registerdata. Se bilag B for ordlyden af spørgsmålene. Vandrette streger i figur 10 og lodrette streger i figur 11 angiver 95 pct. konfidensinterval.

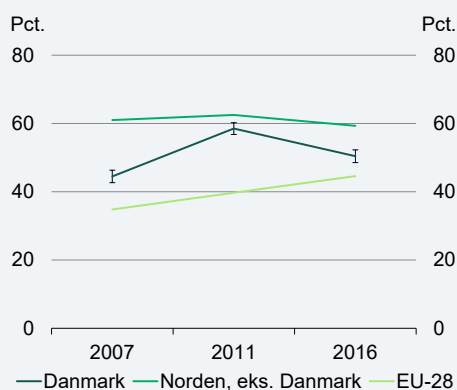
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Adult Education Survey 2016 og registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 11 Andel 25-64 årige, der deltog i formelle eller ikke-formelle uddannelsesaktiviteter i løbet af de seneste 12 måneder, efter uddannelsesbaggrund, 2016

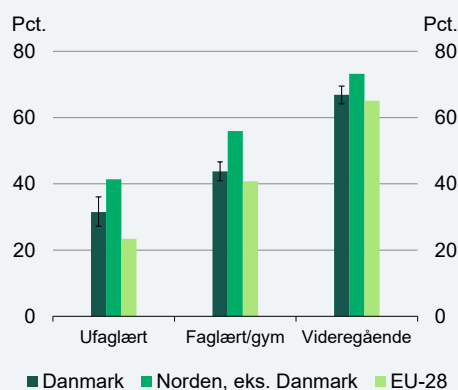


Dette niveau for uddannelsesstilbøjeligheden betyder, at danskernes tilbøjelighed til at videreudanne sig som voksne ligger lidt over EU-gennemsnittet, men under gennemsnittet for resten af Norden, jf. figur 12. Det er i særlig grad i forhold til uddannelsesstilbøjeligheden blandt ufaglærte og faglærte, at Danmark ligger under gennemsnittet for resten af Norden, jf. figur 13. Det skal dog bemærkes, at opgørelsen ikke nødvendigvis er fuldt sammenlignelig over tid og over lande, jf. tabelanmærkningen.

Figur 12 Andel 25-64 årige, der deltog i formel eller ikke-formel uddannelse i løbet af de seneste 12 måneder, i international sammenligning, over tid



Figur 13 Andel 25-64 årige, der deltog i formel eller ikke-formel uddannelse i løbet af de seneste 12 måneder, efter uddannelsesbaggrund, 2016



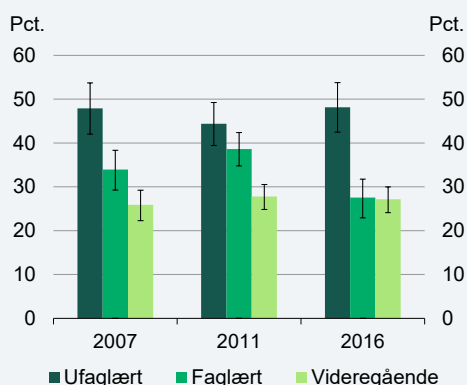
Anm.: Grå streger angiver 95 pct. konfidensinterval. Uddannelsesbaggrund i figur 13 er baseret på spørgeskema-besvarelser, og er derfor ikke fuldt sammenlignelig med uddannelsesopgørelserne i andre figurer i indeværende analyse. Svarprocenten og spørgerammen er ikke identisk over tid eller lande, hvorfor sammenligninger skal tages med forbehold. Fsva. EU-28 er der for hvert år et eller flere lande, hvorfra data mangler. Norden eks. Danmark omfatter Norge, Finland og Sverige. Island deltager ikke i AES. Se bilag B for ordlyden af spørgsmålene.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Adult Education Survey 2016, 2011 og 2007.

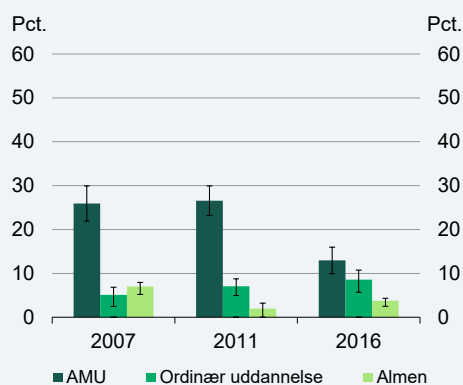
Omtrent en tredjedel af de voksne, der angav at have deltaget i uddannelsesaktiviteter inden for de seneste 12 måneder i AES 2016, gjorde det enten helt eller delvist inden for det offentligt regulerede uddannelsessystem. For at belyse dette, er spørgeskemabesvarelsenerne beriget med data fra elev- og kursistregistrene. Ufaglærte uddannelsesdeltagere er langt mere tilbøjelige til at have deltaget i offentligt reguleret uddannelse (næsten halvdelen) end faglærte og personer med videregående uddannelse (lidt over en fjerdedel i begge grupper), jf. figur 14.

Det er sandsynligt, at en del af de personer, der angiver at have deltaget i uddannelsesaktiviteter inden for de seneste 12 måneder, fejlrapporterer, eksempelvis fordi de husker forkert. Herudover er det muligt, at eksempelvis opkvalificeringsaktiviteter inden for beskæftigelsessystemet, som ikke indgår i nævnte registre, udgør en del af den aktivitet, der ikke kan findes i elev- og kursistregistrene⁴. Ikke desto mindre indikerer tallene, at en væsentlig del af uddannelsesaktiviteten blandt voksne foregår uden for det offentligt regulerede uddannelsessystem. Og samtidig, at faglærte og personer med videregående uddannelse er betragteligt mere tilbøjelige til udelukkende at have deltaget i uddannelsesaktiviteter uden for det offentligt regulerede uddannelsessystem end ufaglærte.

Figur 14 Personer, der deltog i offentlig reguleret uddannelse, som pct. af alle personer der deltog i formel eller ikke-formel uddannelse i løbet af de seneste 12 måneder, efter uddannelsesbaggrund



Figur 15 Faglærte, der deltog i AMU, ordinær uddannelse eller almen VEU, som pct. af alle faglærte, der deltog i formel eller ikke-formel uddannelse i løbet af de seneste 12 måneder.



Anm.: Offentligt reguleret uddannelse omfatter i denne sammenhæng ordinær uddannelse, AMU, almen VEU, gymnasiale suppleringsfag, øvrige gymnasiale enkeltfag, danskundervisning for udlændinge, ungdoms- og folkehøjskolekurser, erhvervsfaglige deltidsuddannelser og enkeltfag, fagspecifikke kurser, korte kurser og særligt tilrettelagte forløb, akademiuddannelser, diplomuddannelser, masteruddannelser, HD/ED og enkeltfag fra ordinære videregående uddannelser. Der findes i hvert år en mindre andel af respondenter, der angiver, at de ikke har deltaget i uddannelse de seneste 12 måneder, men som ikke desto mindre findes i enten kursist- eller elevregistret (ca. 5 pct. af alle respondenter i 2007, 4 pct. i 2011 og 3 pct. 2016). Dette kan eksempelvis skyldes den lange *recall* periode, hvor det er muligt, at respondenterne har glemt den præcise periode for deres seneste uddannelsesaktivitet; eller diskrepans mellem registreret aktivitet og selvoplevet aktivitet, hvor eksempelvis registrering af inaktivitet på uddannelserne kan være forsinket i forhold til personens faktiske adfærd. Se bilag B for ordlyden af spørgsmålene.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra *Adult Education Survey* 2016, 2011 og 2007 og registerdata fra Danmarks Statistik.

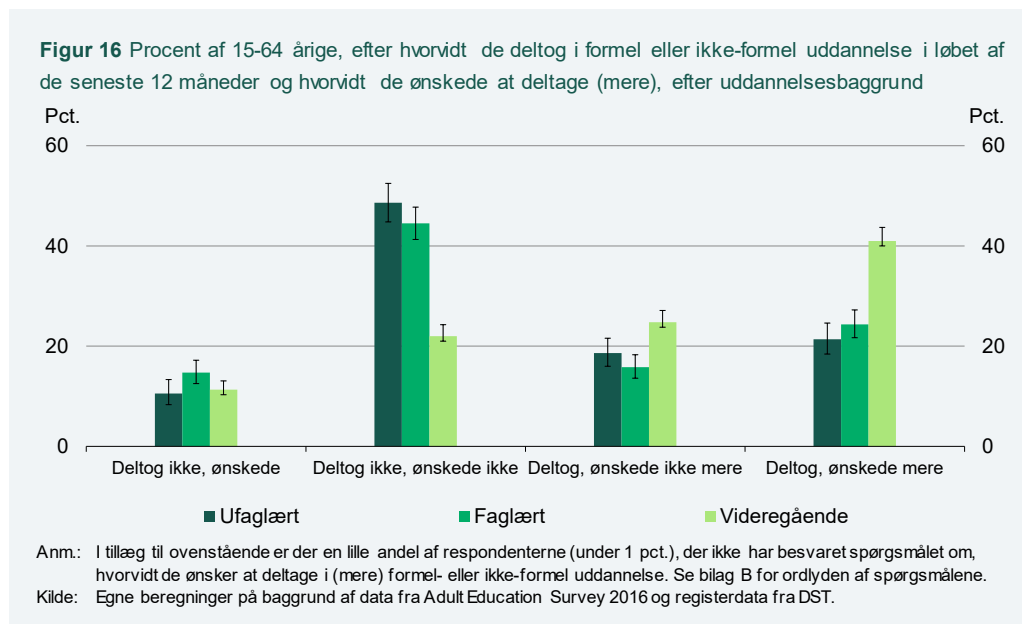
⁴ Det vurderes dog ikke at kunne udgøre en stor andel, da langt de fleste af de selvrapporterede uddannelsesdeltagere, der ikke kan findes i elev- eller kursistregistrene angiver, at uddannelsesaktiviteten helt eller delvist fandt sted inden for betalt arbejdstid.

Andelen af faglærte selvrapporterede uddannelsesdeltagere, der bruger det offentligt regulerede uddannelsessystem, er faldet mellem 2011 og 2016. Dette fald er drevet af, at andelen af faglærte, der deltager i AMU, er faldet, *jf. figur 15*. Også blandt ufaglærte selvrapporterede uddannelsesdeltagere, er andelen, der deltager i AMU, faldet (ikke vist). Resultaterne indikerer, at brugen af AMU er reduceret forholdsvist mere, end brugen af andre typer af uddannelse blandt voksne over perioden. Udviklingen i befolkningens brug af almen VEU og AMU specifikt belyses yderligere i et senere afsnit.

Motivation og barrierer

Samtidig med, at ca. halvdelen af 25-64 årige deltog i voksen- og efteruddannelse i 2016, angav lidt over 40 pct., at de enten gerne ville have deltaget, men ikke gjorde det, eller at de gerne ville have deltaget mere, end de gjorde.

Langt de fleste af de, der ikke deltog (ca. tre ud af fire), ønskede dog heller ikke at deltage. I alt angav tæt på 40 pct. af de 25-64 årige i 2016 således, at de ikke deltog, og heller ikke ønskede at deltage i formel eller ikke-formel uddannelse. Tilbøjeligheden til hverken at deltage, eller ønske at deltage, var højst blandt ufaglærte og faglærte, *jf. figur 16*.

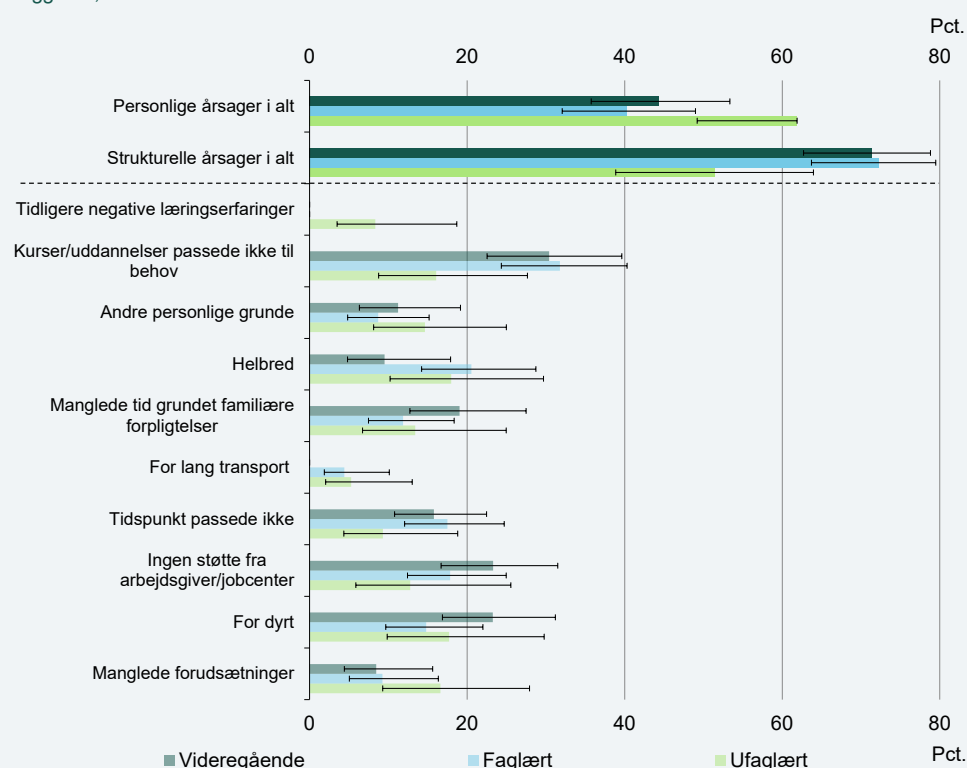


Blandt de 25-64 årige, som gerne ville have deltaget i uddannelsesaktiviteter, men som ikke gjorde det, er en oplevelse af, at de tilgængelige kurser eller uddannelser ikke passede til behovet, den hyppigst angivne barriere overordnet, men ikke blandt ufaglærte specifikt. Selvom det er den hyppigst angivne barriere, angives den dog ikke som barriere af flertallet af de, der ikke deltog, men gerne ville: Det gælder således kun ca. hver tredje med faglært eller videregående uddannelsesbaggrund, og hver sjette med ufaglært baggrund, *jf. figur 17*. For ca. fem ud af seks ufaglærte og ca. to ud af tre faglærte ikke-deltagere, der ønskede at deltage, må det

altså formodes, at der fandtes passende uddannelsesmuligheder, men at de oplevede andre barrierer for deltagelse i 2016.

Angivne barrierer kan overordnet kategoriseres i, hvad man kunne kalde strukturelle barrierer (mangel på passende tilbud, for lang transport, tidspunkt passede ikke, for dyrt eller manglende støtte fra arbejdsgiver eller jobcenter) og personlige barrierer (manglende tid grundet familiære forpligtelser, helbred, alder, manglende forudsætninger, tidligere negative læringserfaringer, andre personlige grunde). Ved en sådan opdeling findes, at strukturelle årsager til ikke-deltagelse, blandt personer der ønsker at deltage, er meget udbredte (ca. 2 ud af 3 angiver mindst en strukturel årsag overordnet set), men i mindre grad blandt ufaglærte (ca. hver anden), end blandt faglærte og personer med videregående uddannelse (tæt på 3 ud af 4). Omvendt er personlige barrierer mest udbredte blandt ufaglærte.

Figur 17 Årsager til ikke-deltagelse, blandt personer, der angav, at de ikke deltog i formel- eller ikke-formel uddannelse i løbet af de seneste 12 måneder, men ønskede at deltage, efter uddannelsesbaggrund, 2016.



Anm.: Respondenter har kunne angive mere en én barriere, hvorfor årsagerne summer til mere end 100 pct. Ganske få (under diskreteringsgrænsen) personer inden for hver uddannelseskategori angav ikke minimum en barriere. Strukturelle årsager omfatter kurser/uddannelser passede ikke til behov; for lang transport; tidspunkt passede ikke; ingen støtte fra arbejdsgiver/jobcenter; for dyrt. Personlige årsager omfatter tidligere negative læringserfaringer; andre personlige årsager, helbred, alder (vises ikke separat af diskreterings hensyn), manglende tid grundet familiære forpligtelser, manglende forudsætninger. Se bilag B for ordlyden af spørgsmålene.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Adult Education Survey 2016 og registerdata fra DST.

Fokus på AMU og almen VEU

Overordnet aktivitetsudvikling

Dette afsnit belyser udviklingen inden for brugen af almen VEU og AMU specifikt. Denne delanalyse er baseret på registerdata. For så vidt angår almen VEU, ses

der generelt bort fra ordblindeundervisning, idet dette ikke har været en del af almen VEU i hele perioden, og aktiviteten kun er opgjort for den sidste del af perioden.

Boks 2 Beskrivelse af AMU og uddannelsesstilbuddene inden for almen VEU

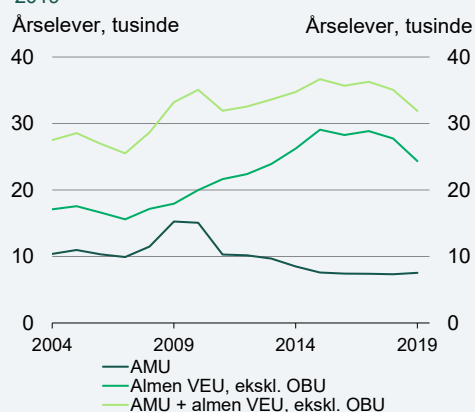
Arbejdsmarkedsuddannelserne, AMU, er uddannelser med en forholdsvis kort varighed, der er målrettet specifikke brancher og jobfunktioner. AMU kurser er således erhvervsrettede og altid vinklet mod arbejdsmarkedet. Formålet er at understøtte, at ufaglærte og faglærte får mulighed for at udvikle deres faglige kompetencer, så de kan følge med kravene på arbejdsmarkedet. Alle AMU kurser er kompetencegivende, og nogle af dem giver merit til erhvervsuddannelserne. Som udgangspunkt er målgruppen voksne, der har uddannelsesmæssige kvalifikationer minimum på grunduddannelsesniveau og oftest også relevant beskæftigelsesmæssig erfaring.

Almen VEU omfatter forberedende voksenundervisning, FVU, som er undervisning på basalt niveau og hvis sluttrin færdighedsmæssigt svarer til 9. klasseniveau; almen voksenuddannelse, avu, som svarer til undervisning på 9.-10. klasseniveau og lidt over; hf-enkeltfag som er uddannelse på gymnasialt niveau; samt ordblindeundervisning, OBU. Formålet med almen VEU er at forbedre deltagernes grundlæggende og almene kompetencer, så de er i stand til at deltage i samfundet, videreudanne sig og indgå på arbejdsmarkedet. Målet er således ikke kun at styrke de direkte arbejdsmarkedsrettede kompetencer, men bl.a. også at sikre, at alle voksne er i stand til at læse og regne. Målgruppen for almen VEU er voksne, der ikke har opnået de grundlæggende kompetencer, der er nødvendige i uddannelsessystemet, på arbejdsmarkedet og i samfundet.

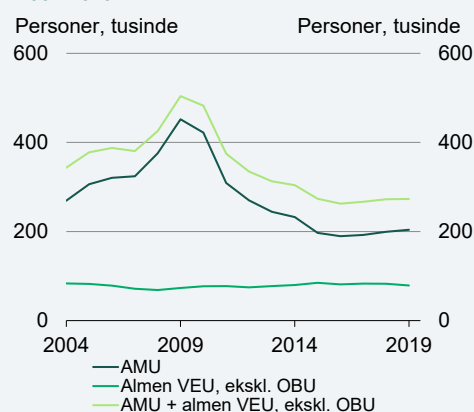
Et centralt udviklingstræk er, at aktiviteten på almen VEU er kommet til at fylde langt mere i den samlede VEU-portefølje over tid. Almen VEU er således gået fra at fylde lidt over 60 pct. af den samlede AMU- og almen VEU-aktivitet målt i årselever i 2004 til lidt over tre fjerdele i 2019. Dette dækker over, at der har været et fald i aktiviteten målt i årselever på AMU, og en kraftig stigning på almen VEU, *jf. figur 18*.

Mens aktiviteten målt i årselever er størst for almen VEU, er der flest personer, der deltager i AMU hvert år, *jf. figur 19*. Det afspejler, at AMU-kurser typisk er af ganske kort varighed, mens forløb på almen VEU typisk er længerevarende. Et andet centralt udviklingstræk over den betragtede periode er, at mens antallet af personer, der deltager på almen VEU, samlet set har været nogenlunde konstant over perioden (der har været et lille fald), så har der samlet set været et stort fald i antallet af personer, der bruger AMU. Det dækker over en stigning mellem 2004 og 2009, og et efterfølgende markant fald frem mod 2016, hvorefter der igen har været en lille stigning. Samlet set er antallet af årlige unikke deltagere på AMU faldet med næsten en fjerdedel mellem 2004 og 2019. Stort set hele faldet i antallet af årspersoner på AMU er således drevet af et fald i antallet af personer, der gør brug af tilbuddet, mens stigningen i antallet af årspersoner på almen VEU er drevet af, at hver deltager deltager med større intensitet.

Figur 18 Antallet af årselever i alderen 15-64 år, på AMU og almen VEU (ekskl. OBU), 2004-2019



Figur 19 Antallet af unikke personer i alderen 15-64 år, på AMU og almen VEU (ekskl. OBU), 2004-2019



Anm.: En årselev svarer til 200 kursusdage på AMU og 812,5 timer på almen VEU. Bemærk at med etablering af forberedende grunduddannelse (FGU) i 2019, er en del af målgruppen for almen VEU flyttet over på FGU. Det har påvirket aktiviteten på almen VEU i 2019 og må forventes også at reducere aktiviteten fremover.

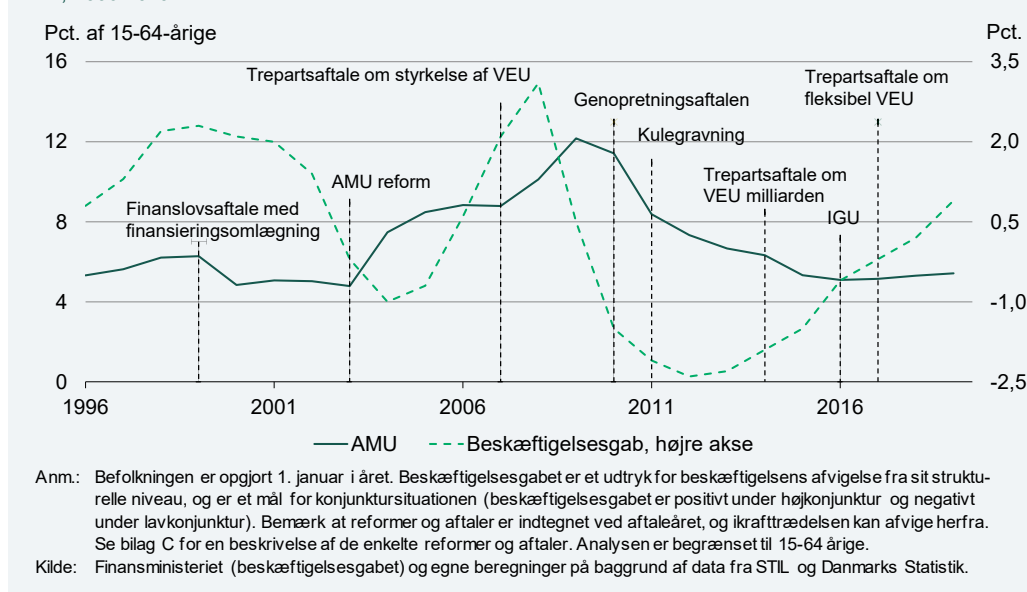
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra STIL og Danmarks Statistik.

Befolkningens brug af AMU

Der er ikke en entydig sammenhæng mellem udviklingen i befolkningens benyttelse af AMU og udviklingen i konjunktursituationen de seneste godt to årtier, jf. figur 20. Det kan indikere, at andre forhold, herunder løbende tilpasninger af finansiering og regulering inden for uddannelses- og beskæftigelsesområdet, har haft betydelig aktivitetsegenskabet, hvilket også skal ses i lyset af, at reguleringen i nogle tilfælde netop har til hensigt at moderere en konjunktuel udvikling. Det skal dog understreges, at det ligger uden for denne analyse at påvise årsagssammenhænge. Og samtidig, at ændret befolkningssammensætning har bidraget til at trække brugen af AMU ned over perioden⁵. Dette gælder særligt uddannelsessammensætningen, idet der er kommet flere med videregående uddannelse, som er mindre tilbøjelige til at deltage i AMU.

⁵ Analysen af befolkningens brug af VEU tager udgangspunkt i befolkningen pr. 1 januar i året, jf. Danmarks Statistik, og omfatter således både danske og udenlandske statsborgere med fast bopæl i Danmark.

Figur 20 Procent af 15-64 årige, der deltager i AMU, konjunkturd udvikling og udvalgte reformer og aftaler, 1996-2019



Befolkningens brug af AMU var således stigende tidligt i perioden, sammenfaldende med at AMU-reformen af 2003 gav mulighed for et bredere og mere fleksibelt udbud af erhvervsrettet VEU, og at en VEU-trepartsaftale i 2007 blandt andet indførte midlertidige takstforhøjelser på AMU.

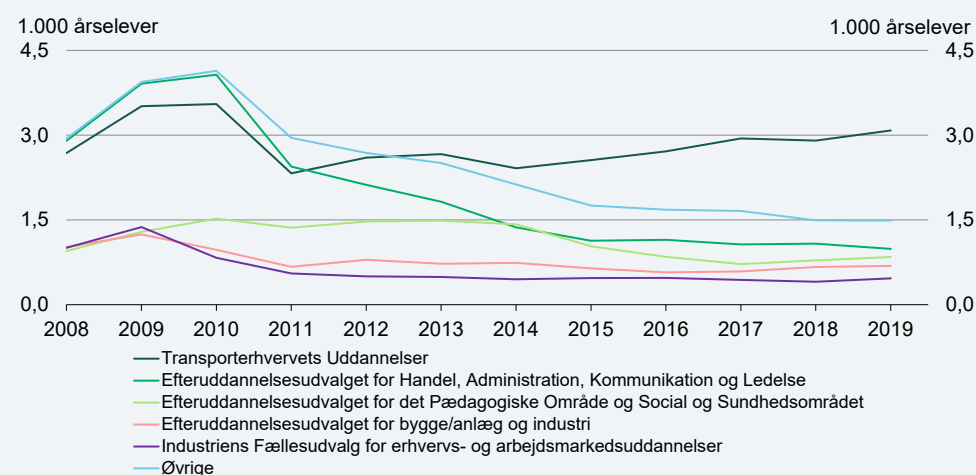
Aktiviteten steg særligt kraftigt mellem 2003 og 2005, og igen mellem 2007 og 2009. Sidstnævnte periode var sammenfaldende med finanskrisens indtræden, som kan have spillet en rolle, men aktiviteten faldt hurtigt igen efter 2010, hvor beskæftigelsen fortsat var under det strukturelle niveau. Perioden for faldende AMU-aktivitet var samtidig bl.a. sammenfaldende med, at genopretningsaftalen af 2010 indførte forhøjet brugerbetaling for visse målgrupper og sænkede statens bidrag til VEU-godtgørelse; og at en kulegravning af AMU-området, som fulgte af en stigning i antallet af sager om utilsigtet brug, blandt andet førte til skærpede tilskudsbetingelser og regler for udlicitering, der havde til formål at hindre misbrug⁶. Faldet i AMU-aktiviteten er ophørt i den sidste del af den betragtede periode, hvilket nogenlunde er sammenfaldende med reduktion eller afskaffelse af brugerbetalingen for visse målgrupper, takstforhøjelser og forhøjet VEU-godtgørelse.

Aktivitetens udviklingen for Transporterhvervets Uddannelser – en undtagelse

Siden 2008, hvor opgørelsen er mulig, ses en markant ændring i AMU-aktivitetens fordeling på såkaldte efteruddannelsesudvalg, idet *Transporterhvervets Uddannelser* i stigende grad dominerer aktiviteten, jf. figur 21. Fra 2008 til 2019 er aktivitetsandelen på udvalgets område næsten fordoblet – fra knap en fjerdedel til lidt over 40 pct. af samtlige årselever på AMU.

⁶ Se bilag D for en uddybning.

Figur 21 Fordeling af AMU aktivitet (årselever) på efteruddannelsesudvalg 2008-2019



Anm.: En årselev svarer til 200 kursusdage. Analysen er begrænset til 15-64 årige.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra STIL og Danmarks Statistik

Denne udvikling er i høj grad drevet af en stigning i antallet af indvandrere, der gør brug af uddannelser udviklet af dette efteruddannelsesudvalg. Udviklingen dækker dog også over, at antallet af personer af dansk herkomst, der gør brug af uddannelserne, ikke er faldet i samme grad som for uddannelser udviklet af andre efteruddannelsesudvalg.

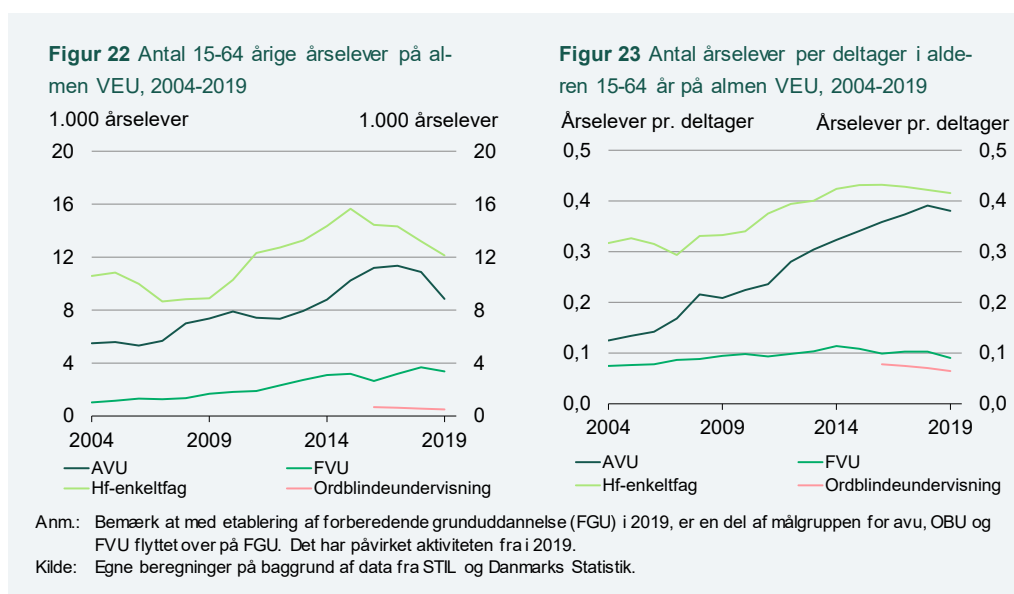
Mulige årsager til at aktiviteten er steget inden for *Transporterhvervets Uddannelser*, mens den er faldet for andre efteruddannelsesudvalg, omfatter bl.a. øget certifikatkrav, generationsskifte og stigende aktivitet inden for transportbranchen. Det er desuden muligt, at det forhold, at private AMU-udbydere fylder relativt meget inden for transportområdet, kan have medvirket til udviklingen, såfremt disse har været bedre til at skabe efterspørgsel end traditionelle erhvervsskoler.

Befolkningens brug af almen VEU

Den overordnede aktivitetsudvikling inden for almen VEU dækker over betragtelig variation inden for de specifikke uddannelsestilbud, der tilsammen udgør kategorien. Målt i antallet af årselever har der samlet set været en stigning i aktiviteten på alle uddannelsestilbuddene mellem 2004 og 2019, *jf. figur 22*.

Særligt fra ca. 2008 var stigningen samlet set markant, hvilket er sammenfaldende med at VUC'erne, som er de primære udbydere af almen VEU, overgik til fuld taksameterstyring, og også ligger i forlængelse af Velfærdsaftalen og Globaliseringsaftalen af 2006, hvori formuleredes en målsætning om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skulle have en ungdomsuddannelse. Fra ca. 2015/2016 har aktiviteten for avu og hf-enkeltfag været faldende, hvilket bl.a. kan have sammenhæng til, at finansieringen af fjernundervisning begrænsedes, og reglerne herfor strammedes i forbindelse med aftale om finansiering af eud-reformen. Det ligger dog uden for denne analyse at påvise årsagssammenhænge.

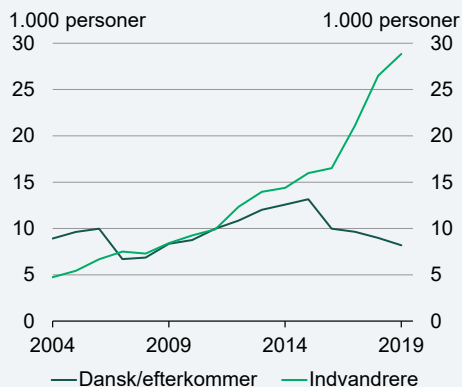
For både avu og hf-enkeltfag gælder, at stigningen i aktivitetsomfanget, målt i årselever, er drevet af en stigning i aktivitetsomfanget per deltager, *jf. figur 23*. Det afspejler, at stadig flere uddannelsessøgende bruger disse tilbud som fuldtidsuddannelser. Antallet af unikke personer, der deltager i disse tilbud er således næsten halveret for avu og faldet med godt en ottendedel på hf-enkeltfag. Modsat er antallet af unikke deltagere steget markant, med næsten 175 pct., på FVU (ikke vist). Som konsekvens var FVU i 2019 det tilbud inden for almen VEU, der havde flest unikke deltagere, mens det i 2004 havde færrest.



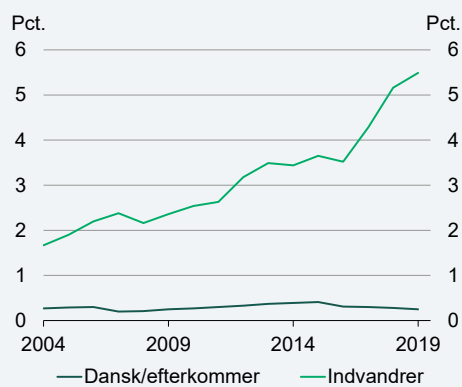
Øget tilgang af indvandrere spiller en rolle i aktivitetsudviklingen, særligt inden for FVU, hvor andelen af indvandrere blandt unikke deltagere er steget fra lidt over en tredjedel i 2004 til lidt over tre fjerdele i 2019, *jf. figur 24*. Det afspejler både øget indvandring og øget tendens blandt indvandrere til at gøre brug af tilbuddet. Indvandrere har i alle år været langt mere tilbøjelige til at gøre brug af FVU, end personer af dansk herkomst, og forskellen er vokset over tid, *jf. figur 25*.

Mulige medvirkende årsager til øget tendens til brug af FVU blandt indvandrere omfatter, at der fra 2011 indførtes fuld brugerbetaling for personer med videregående uddannelse i avu, hvilket kan have tilskyndet flere til at vælge FVU frem for avu. Oprettelsen af FVU-start i 2016, som er specifikt målrettet voksne med dansk som andetsprog, kan have bidraget yderligere, ligesom indførsel af deltagerbetaling på danskuddannelser i 2018 kan have tilskyndet flere til at tage gratis dansk gennem FVU. Endelig er det muligt, at det forhold, at kommunerne afholder udgifterne til uddannelse under integrationsprogrammet, mens FVU er statsligt finansieret, kan have spillet en rolle. Det ligger imidlertid uden for denne kortlægning at påvise årsagssammenhænge.

Figur 24 Antallet af unikke deltagere 15-64 årige på FVU efter herkomst, 2004-2019



Figur 25 Andel af 15-64 årige, der deltager i FVU, efter herkomst, 2004-2009

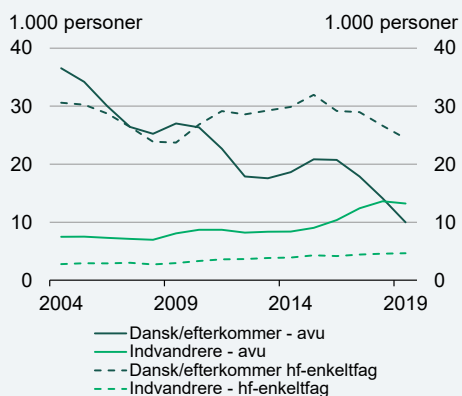


Anm.: Antallet af unikke personer er antallet af personer, der har deltaget i mindst ét kursus, uanset omfang. Bemærk at med etablering af forberedende grunduddannelse (FGU) i 2019, er en del af målgruppen for avu, OBU og FVU flyttet over på FGU. Det har påvirket aktiviteten på almen VEU fra 2019.

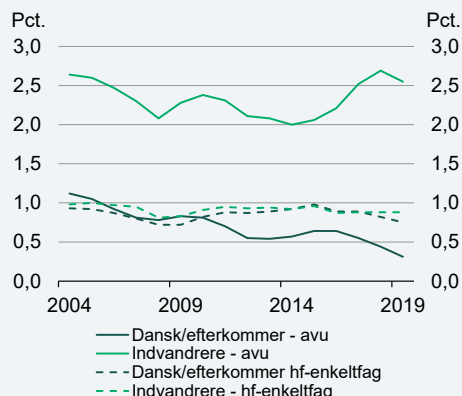
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra STIL og Danmarks Statistik

For avu har en kombination af faldende tilgang af personer af dansk herkomst og stigende tilgang af indvandrere ført til, at indvandrere også her udgør en større andel af deltagerne i dag end personer af dansk herkomst, *jf. figur 26 og 27*. Antallet af personer af dansk herkomst, der gør brug af tilbuddet, synes at have fulgt en nedadgående trend over perioden, med forskydninger i positiv retning, som er omtrent sammenfaldende med vedtagelsen af ungedepakke II i forbindelse med aftalen *Flere unge i uddannelse og job* i 2009, kontanthjælpsreformen af 2013 og beskæftigelsesreformen af 2014. Det skal igen understreges, at det ligger uden for indeværende analyse at påvise årsagssammenhænge.

Figur 26 Antallet af unikke 15-64 årige deltagere på avu og hf-enkeltfag efter herkomst, 2004-2019



Figur 27 Andel af 15-64 årige, der deltager i avu og hf-enkeltfag, efter herkomst, 2004-2019



Anm.: Antallet af unikke personer er antallet af personer, der har deltaget i mindst ét kursus, uanset omfang. Bemærk, at med etablering af forberedende grunduddannelse (FGU) i 2019, er en del af målgruppen for avu, OBU og FVU flyttet over på FGU. Det har påvirket aktiviteten på almen VEU fra 2019.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra STIL og Danmarks Statistik

Bilag A. Anvendte spørgsmål fra CVTS 2015

Figur 1-3			
Spørgsmål	Underspørgsmål	Svarmuligheder	Spørgsmål stilles...
Afholdt virksomheden interne eller eksterne efter- og videreuddannelseskurser i 2015?	Interne kurser, dvs. kurser som hovedsageligt var arrangeret og gennemført af virksomheden selv	J/N	Altid
	Eksterne kurser, dvs. kurser som hovedsageligt var arrangeret og gennemført af andre, dvs. organisationer, som ikke er en del af virksomheden	J/N	
Gennemførte virksomheden nogle af de følgende former for efter- og videregående uddannelse i 2015?	Jobtræning i form af sidemandsoplæring. <i>Planlagte perioder med uddannelse, undervisning eller praktisk erfaring foretaget på den umiddelbare arbejdsplads eller i arbejdssituationen</i>	J/N	Altid
	Jobtræning i form af jobrotation, udveksling, udstationeringer eller studieophold. <i>Flytning af ansatte fra et job til et andet, som ikke er en del af et planlagt udviklingsprogram skal ikke tælles med</i>	J/N	
	Deltagelse i seminarer, workshops, handelsmesser og foredrag. <i>Deltagelse i arrangementer regnes som uddannelse, når de er planlagt på forhånd og det primære mål for den ansatte er træning/uddannelse.</i>	J/N	
	Deltagelse i lærings- eller kvalitetscirkler. <i>Læringscirkler er grupper af ansatte som mødes regelmæssigt med det primære formål at lære mere om kravene i organisationens arbejde, arbejdsgange og arbejdspladsen. Kvalitetscirkler er arbejdsgrupper med formål at løse produktions- og arbejdspladsproblemer gennem diskussion.</i>	J/N	
	Hvis virksomheden havde efter- og videreuddannelsesaktivitet baseret på på selvstudium/e-learning. <i>Selvstudium opstår når en ansat engagerer sig i et planlagt læringsinitiativ, hvor den ansatte selv administrerer rammerne for aktiviteten i form af tidsplan og sted for læringsaktiviteten. Dette dækker også e-learning, når det er selvstyret.</i>	J/N	

Figur 4

Spørgsmål	Svarmuligheder	Spørgsmål stilles...
Hvor mange var ansat i virksomheden (inklusive alle fuldtids- og deltidsansatte) pr. 31.12.2015? (bruges i nævner)	10-...(antal personer)	Altid
Hvor mange ansatte deltog i ét eller flere efter- eller videreuddannelseskurser i 2015, enten arrangeret af virksomheden selv eller af andre kursusudbydere? Hver person tæller kun én gang selv om vedkommende har været på flere kurser	... (antal personer)	Hvis virksomheden afholdte interne eller eksterne efter- og videreuddannelseskurser i 2015

Figur 5

Spørgsmål	Underspørgsmål	Svarmuligheder	Spørgsmål stilles...
Hvilke færdigheder og kompetencer anses generelt for vigtige for virksomhedens udvikling de næste par år (angiv de tre væsentligste fra nedenstående liste)?	Generelle IT-færdigheder	J/N	Altid
	IT-faglige færdigheder på professionelt niveau	J/N	
	Ledelsesfærdigheder	J/N	
	Teamwork	J/N	
	Kundebetjening	J/N	
	Problemløsning	J/N	
	Kontoradministration	J/N	
	Fremmedsprog	J/N	
	Tekniske, praktiske eller jobspecifikke færdigheder	J/N	
	Mundtlige eller skriftlige kommunikationsfærdigheder	J/N	
	Talfærdighed og/eller læse- og skrivefærdigheder	J/N	
	Ingen af ovennævnte	J/N	
Ingen behov/ved ikke	J/N		
I 2015, hvilke færdigheder/kompetencer var de vigtigste i forhold til efter- og videreuddannelseskurser i form af undervisningstimer? Marker de 3 kategorier som er vigtigst.	Generelle IT-færdigheder	J/N	Hvis virksomheden afholdte interne eller eksterne efter- og videreuddannelseskurser i 2015
	IT-faglige færdigheder på professionelt niveau	J/N	
	Ledelsesfærdigheder	J/N	
	Teamwork	J/N	
	Kundebetjening	J/N	
	Problemløsning	J/N	

Hvis et kursus ikke passer præcist i en kategori så vælg den kategori, som kommer nærmest.	Kontoradministration	J/N
	Fremmedsprog	J/N
	Tekniske, praktiske eller jobspecifikke færdigheder	J/N
	Mundtlige eller skriftlige kommunikationsfærdigheder	J/N
	Regnefærdigheder og/eller læsefærdigheder	J/N
	Andre færdigheder end dem på ovenstående liste	J/N

Figur 6

Spørgsmål	Underspørgsmål	Svarmuligheder	Spørgsmål stilles...
Begrænsede nogle af de følgende faktorer mulighederne for efter- og videreuddannelse i virksomheden i 2015?	Ingen begrænsende faktorer. Omfanget af de tilbudte efter- og videreuddannelsesaktiviteter svarede til virksomhedens behov	J/N	Hvis virksomheden afholdte interne eller eksterne efter- og videreuddannelseskurser i 2015
	Rekruttering af personer med de krævede kvalifikationer, færdigheder og kompetencer	J/N	
	Vanskeligt at vurdere efter- og videreuddannelsesbehovene i virksomheden	J/N	
	Mangel på passende efter- og videreuddannelseskurser på markedet	J/N	
	Store udgifter til efter- og videreuddannelseskurser	J/N	
	Har større fokus på erhvervsfaglig grunduddannelse end på efter- og videregående uddannelse	J/N	
	Virksomheden har gjort en stor indsats mht. efter- og videreuddannelseskurser de seneste år	J/N	
	De ansatte havde ikke tid til at deltage i efter- og videreuddannelseskurser	J/N	
	Andre årsager	J/N	
Hvad var årsagerne til ikke at tilbyde ef-	De aktuelle kvalifikationer, færdigheder og kompetencer svarede til virksomhedens aktuelle behov	J/N	Hvis virksomheden ikke afholdte interne eller eks-

ter- eller videreud- dannelse til de an- satte i 2015?	Foretrak at rekruttere perso- ner med de krævede kvalifi- kationer, færdigheder og kompetencer	J/N	terne efter- og vi- dereuddannelses- kurser i 2015
	Vanskeligt at vurdere beho- vene for efter- og videreud- dannelse i virksomheden	J/N	
	Mangel på passende efter- og videreuddannelseskurser på markedet	J/N	
	Store udgifter til efter- og vi- dereuddannelseskurser	J/N	
	Har større fokus på er- hvervsfaglig grunduddan- nelse end på efter- og vide- reuddannelse	J/N	
	Virksomheden har gjort en stor indsats mht. efter- og videreuddannelseskurser de seneste år	J/N	
	De ansatte havde ikke tid til at deltage i efter- og videre- uddannelseskurser	J/N	
	Andre årsager	J/N	

Figur 7-8

Spørgsmål	Svarmuligheder	Spørgsmål stilles...
Har virksomheden en særlig person eller afdeling med an- svar for organiseringen af virksomhedens efter- og vi- dereuddannelse?	J/N	Altid
Resulterer planlægningen af efter- og videreuddannelse i virksomheden i en skriftlig uddannelsesplan eller et ud- dannelsesprogram?	J/N	Altid
Har virksomheden et årligt uddannelsesbudget, som in- kluderer efter- og videreud- dannelse?	J/N	Altid

Figur 9

Spørgsmål	Underspørgsmål	Svarmuligheder	Spørgsmål stilles...
Hvor mange var ansat i virksomheden (inklusive alle fuldtids- og deltids-ansatte) pr. 31.12.2015? (bruges i nævner)		10-...	Altid
Bidrog virksomheden i 2015 til kollektive-, gensidige- eller andre uddannelsesfonde, og/eller modtog virksomheden penge fra sådanne fonde eller fra andre finansielle kilder til at gennemføre efter- eller videreuddannelseskurser?	Bidrog med midler i 2015	J/N	Altid
	Hvilket beløb drejer det sig om?	... (antal kroner)	Hvis virksomheden bidrog med midler i 2015
	Modtog midler i 2015	J/N	Altid
	Hvilket beløb drejer det sig om?	... (antal kroner)	Hvis virksomheden modtog midler i 2015

Bilag B. Anvendte spørgsmål fra AES 2016

Figur 10-15			
Spørgsmål	Underspørgsmål	Svarmuligheder	Spørgsmål stilles...
Har du inden for de seneste 12 måneder været i gang med en uddannelse, som førte til en offentlig godkendt eksamen?		J/N	Altid
Har du under de seneste 12 måneder deltaget i... Med ikke-formel uddannelse menes en eventuel deltagelse i aktiviteter, efter- eller videreuddannelse, der ikke har til hensigt at føre til en offentlig godkendt eksamen – uanset om undervisningen har forbindelse til arbejdet eller ej	Kurser? For eksempel sprog, IT, madlavning, køreskole, projektledelse mv.	J/N	Altid
	Workshops og seminarer	J/N	
	Oplæring på jobbet? For eksempel oplæring i brug af nye maskiner	J/N	
	Privatundervisning?	J/N	
De følgende spørgsmål handler om den, eller de seneste ikke-formelle aktiviteter du har deltaget i. Der spørges ind til de seneste 7 aktiviteter du eventuelt har deltaget i.	Hvilken type aktivitet var det?	Kurser	0-7 gange afhængigt af, hvor mange ikke-formelle aktiviteter man har deltaget i
		Workshops og seminarer	
		Oplæring på jobbet	
		Privatundervisning	
	Hvad var formålet med aktiviteten?	Hovedsagelig jobrelateret	
		Hovedsagelig personlig/ikke jobrelateret	

Figur 16 og 17

Spørgsmål	Underspørgsmål	Svarmuligheder	Spørgsmål stilles...
Du har i de seneste 12 måneder deltaget i aktiviteter, efter- eller videreuddannelse. Ønskede du at deltage i flere lignende aktiviteter?		J/N	Hvis man har deltaget i én eller flere formelle eller ikke-formelle uddannelser
Du har i de seneste 12 måneder ikke deltaget i aktiviteter, efter- eller videreuddannelse. Har du alligevel ønsket at deltage i sådanne aktiviteter?		J/N	Hvis man ikke har deltaget i én eller flere formelle eller ikke-formelle uddannelser
Hvilke af følgende grunde gjorde at du ikke deltog i flere aktiviteter, efter- eller videreuddannelse?	Du opfyldte ikke forudsætningerne for at deltage?	J/N	Hvis man har svaret ja til, at man ønskede at deltage i flere aktiviteter
	Kurset eller uddannelsen var for dyr?	J/N	
	Din arbejdsgiver eller dit jobcenter støttede dig ikke i at gennemføre kurset eller uddannelsen?	J/N	
	Tidspunktet for kurset eller uddannelsen var i konflikt med andre aftaler eller lå på et tidspunkt, der ikke passede dig?	J/N	
	Transporten til kurset eller uddannelsen var for lang	J/N	
	Du havde ikke adgang til en computer eller internet til fjernundervisning?	J/N	
	Du havde ikke tid pga. dine forpligtelser overfor familien?	J/N	
	På grund af dit helbred?	J/N	
	På grund af din alder?	J/N	
	Af andre personlige grunde?	J/N	
	Der var ikke en uddannelse eller et kursus, der passede til dit behov?	J/N	
På grund af tidligere negative læringserfaringer?	J/N		

Bilag C. Eksempler på politiske reformer og aftaler, der kan have påvirket aktiviteten på AMU og almen VEU

I det følgende oplystes eksempler på politiske reformer og aftaler, der kan have påvirket aktiviteten på AMU og almen VEU. Beskrivelser af aftaler og reformer fremhæver udvalgte tiltag. Hverken listen i sig selv eller beskrivelserne er således udtømmende. Det bemærkes desuden, at årstal henviser til aftaledato, og ikrafttrædelsen kan afvige herfra.

Finanslovsaftale (1999). Som led i finanslovsaftalen for 1999 blev det besluttet at gennemføre en finansieringsomlægning på aktiveringsområdet, så udgiften i forbindelse med aktivering fra 1. januar 2000 afholdes af den aktiverende myndighed. Arbejdsformidlingen (der nu er blevet til jobcentre) og kommunerne skulle herefter afholde udgifter for aktiverings- og uddannelsesforløb. Grupper omfattet af kommunernes betalingsforpligtelse er løbende blevet udvidet.

AMU-reform (2003). Mere fleksibelt udbud af erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Reformen gav fx skolerne større frihed til at tilrettelægge AMU-kurser, som dækkede virksomhedernes behov. Fx kunne kurser afholdes hos selve virksomheden. Desuden fik private aktører i højere grad mulighed for at udbyde AMU. Der blev også indført nye økonomistyringsredskaber i form af deltagerbetaling, tilskuds- og aktivitetslofter og mulighed for reduceret godtgørelse. Sidstnævnte med det formål at fremme efterspørgselsstyringen og øge budgetsikkerheden.

Aftale om ”En ny chance til alle” (2005): Indførelse af uddannelsespålæg for unge ledige mellem 18 og 24 uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, som betyder, at unge i beskæftigelsessystemet uden en erhvervskompetencegivende uddannelse kan pålægges at gå i gang med en uddannelsesaktivitet.

Velfærdsaftalen og globaliseringsaftalen (2006) Målsætningen om, at 95 procent af en ungdomsårgang skulle have en ungdomsuddannelse, betød, at både avu og hf-enkeltfag blev centrale uddannelsesstilbud til unge, der ikke havde fået de nødvendige kompetencer fra grundskolen eller ungdomsuddannelserne. Dette vurderes også at have bidraget til en øget anvendelse af tilbudene som fuldtidsuddannelse.

Trepartsaftale om markant styrkelse af erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse (2007). Medførte bl.a. midlertidige takstforhøjelser på AMU, PL-regulering af deltagerbetalingen og mulighed for topledelsesbetaling for virksomheder.

Flere unge i uddannelse og job (2009). I Ungepakke 2 indgik bl.a. et initiativ om strakstilbud til 18-19-årige kontanthjælpsmodtagere og dagpengemodtagere målrettet uddannelse og job, hvilket kan have åbnet for, at flere helt unge kom ind på avu og hf-enkeltfag.

Dagpengereformen (2010). *Aftale om genopretning af dansk økonomi* (2010) medførte, at ledige dagpengemodtagere pr. 1. juli 2010 maksimalt kunne være dagpengemodtagere i yderligere to år. Personer med uafbrudt dagpengeforløb ville

således opbruge retten til dagpenge medio 2012. Som følge af det relativt store antal personer, der opbrugte dagpengeretten blev en midlertidig forlængelse af dagpengeperioden iværksat og en række midlertidige ydelser indført for personer, der opbrugte retten til at være på dagpenge, heriblandt den særlige uddannelsesyndelse, hvor personer, der opbrugte retten til dagpenge i første halvår af 2013, fik ret til et halvt års uddannelse på reduceret ydelse. Ordningen blev videreført for personer, der opbrugte retten til dagpenge i andet halvår af 2013.

Aftale om genopretning af dansk økonomi (2010). Aftalen betød bl.a., at deltagerbetalingen på både almen og erhvervsrettet VEU blev forhøjet for personer med videregående uddannelse, så de i dag skal betale fuld deltagerbetaling. Egenbetalingen for pensionister på avu og hf-enkeltfag blev også hævet, ligesom statens bidrag til VEU-godtgørelse og SVU blev sænket.

Kulegravning af AMU (2011). Der blev i 2011 gennemført en AMU-kulegravning som følge af en række tilsynssager på AMU. Det førte til en opstramning af kravene til beskæftigelse samt begrænsninger på deltagelse i kurser. Herudover førte administrative beslutninger og hyrdebrev til en opstramning af anvendelsen af AMU, som kan have påvirket AMU-aktiviteten.

Kontanthjælpsreformen (2013). Indførte bl.a. et uddannelsespålæg for alle unge under 30 år uden uddannelse, hvilket betyder, at unge i kontanthjælpsystemet uden en erhvervskompetencegivende uddannelse kan pålægges at gå i gang med en uddannelsesaktivitet. Initiativet vurderes at have ført til, at flere unge blev sendt over på avu og hf-enkeltfag.

Beskæftigelsesreformen (2014). Med beskæftigelsesreformen, der trådte i kraft 1. januar og 1. juli 2015, blev uddannelsesindsatsen målrettet ledige med størst behov og virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft. Reformen betød bl.a., at der blev etableret en regional uddannelsespulje til køb af uddannelse, at ordningen med 6 ugers selvvalgt uddannelse blev målrettet faglærte og ufaglærte og erstattet med en ret til 6 ugers jobrettet og endelig etablering af uddannelsesløftsordningen, der gav ledige mulighed for at tage en faglært uddannelse på dagpenge.

Trepartsaftale om 1 mia. kr. til mere og bedre voksen- og efteruddannelse (2014). Medførte bl.a. at deltagerbetalingen på arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) i dansk og matematik for personer med behov blev fjernet, hvis kurset tages i sammenhæng med et andet AMU-kursus, ligesom reglen om fuld deltagerbetaling på AMU-kurser for personer med en forældet videregående uddannelse blev fjernet frem til 2018. Derudover indeholdt aftalen bl.a. midlertidige

takstforhøjelser, midlertidig sænkning af deltagerbetalingen på en række tekniske og merkantile kurser og midlertidigt tillægstaxameter til AMU mhp. at øge fleksibiliteten.

Finanslovsaftale (2016). Indførsel af omprioriteringsbidraget. Afskaffet igen i 2020.

Oprettelse af FVU-start (2016). Faget FVU-start er målrettet voksne med dansk som andetsprog, der har behov for at styrke deres mundtlige dansksproglige færdigheder inden eventuel optagelse på øvrige FVU-fag eller AMU. Faget blev indført som forsøg, men permanentgjort fra 1. januar 2018. Faget vurderes at have ført til en stigning i aktiviteten på FVU.

Trepartsaftale om arbejdsmarkedsintegration (2016). Etablering af en ny 2-årig integrationsgrunduddannelse (IGU) målrettet flygtninge og familiesammenførte, hvis kvalifikationer og produktivitet endnu ikke står mål med kravene på det danske arbejdsmarked. Ordningen indebærer bl.a. opkvalificering via AMU og almen VEU. Ordningen blev justeret med en ny trepartsaftale i 2020, hvor der også blev afsat midler til at forlænge IGU-ordningen.

Trepartsaftale om tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft i hele Danmark og praktikpladser (8.000-10.000 flere praktikpladser, praktikplads-AUB, fordelsuddannelser mv.) (2016). Medførte bl.a. oprettelse af pulje til opkvalificering inden for mangelområder, justeringer af uddannelsesløftsordningen, 6 ugers jobrettet uddannelse, bedre adgang til voksenlærlingeordningen samt permanentgørelse af takstforhøjelse til virksomhedsforlagt undervisning.

Trepartsaftale om styrket og mere fleksibel efter- og voksenuddannelse (2017). Bl.a. takstforhøjelser på AMU, forhøjet VEU-godtgørelse og etablering af to nye FVU-fag, FVU-digital og FVU-engelsk. FVU-engelsk og FVU-digital var i første omgang målrettet beskæftigede, men målgruppen for fagene blev udvidet til at omfatte hele arbejdsstyrken med *Aftale om styrket opkvalificering* i 2020.

Erhvervs- og iværksætteraftalen (2017). Afskaffede driftsrefusion på tilbud om vejledning og opkvalificering til ledige pr. 1.1.2019 (dvs. VEU), så kommunerne i stedet kompenseres under ét gennem budgetgarantien. Dette kan have påvirket lediges VEU-aktivitet negativt.

Aftale om bedre veje til uddannelse og job (2017). Etablering af forberedende grunduddannelse (FGU), der har betydet, at kursister under 25 år på avu, OBU og FVU er flyttet over på FGU. Reformen har derfor også medført aktivitetsfald på de pågældende uddannelser.

Deltagerbetaling på danskuddannelser (finanslovsaftale for 2018). Indførte brugerbetaling på danskuddannelserne for selvforsørgende, hvilket kan have tilskyndet flere til at tage kurser i regi af FVU. Brugerbetalingen på danskuddannelserne blev afskaffet igen med finanslovsaftalen af 2020.

Bilag D. Misbrug af AMU-midler

I perioden fra 2009 til oktober 2012 blev der behandlet 126 sager om utilsigtet brug af AMU. Børne- og Undervisningsministeriet opkrævede på baggrund af disse over 40 mio. kr. i tilbagebetaling af taxametertilskud og erstatning for VEU-godtgørelse. Størstedelen af de afgjorte sager handlede om, at markedsføringsreglerne var blevet overtrådt, om uberettiget adgang til AMU, herunder for udlændinge, og om opretholdelse af produktion under AMU-kurser.

En række AMU-udbydere blev samtidig midlertidigt frataget udbudsgodkendelser inden for bestemte områder og retten til at udlicitere uddannelser.

Kulegravningen fandt, at kurser i kommunikation, samarbejde og teambuilding i særlig grad blev misbrugt. Disse kurser er sidenhen blevet mindre udbredte.

På baggrund af misbrug og utilsigtet anvendelse af AMU-midler blev AMU-systemet kulegravet, og udmøntningen af kulegravningen blev blandt andet:

- At der blev oprettet en særlig AMU-TaskForce, der skulle foretage tilsynsbesøg ved AMU-udbydere
- Skærpede regler for udlicitering
- Skærpede tilskudsbetingelser for eksempel i forhold til krav om dokumentation

De pågældende initiativer og det øgede fokus på misbrug og utilsigtet anvendelse af AMU-midler medvirkede til, at AMU-aktiviteten faldt.